

Васильченко А. І.
студентка 45 групи
ННІ педагогіки,
наук. керівник:
доц. Тарнавська Н. П.

Особливості організації розвивального математичного середовища у ДНЗ.

Серед багатьох аспектів дошкільної освіти тема організації розвивального середовища, його впливу на розвиток компетентної особистості була і залишається актуальною. За словами Каролін Хупер, «діти вчаться на всьому, що їх оточує». Розвивальне математичне середовище повинно стимулювати у дітей інтерес до пізнання світу, формувати логіко-математичну компетентність на кожному віковому етапі, розвивати дослідницький інтерес, розвивати позитивні якості особистості та психічні процеси [1]. Актуальність теми дослідження пояснюється тим, що в даний час недостатньо розроблена проблема організації розвивального математичного середовища у ДНЗ.

Мета статті: визначення особливостей організації розвивального математичного середовища в дошкільному навчальному закладі та його вплив на формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку.

Теоретичні основи організації розвивального середовища для дітей базуються на ідеях Б. Ананьєва, Л. Божович, Л. Виготського, Ж. Піаже, Т. Гаврилової, С. Горбенко, Я. А. Коменського, Ж. Ж. Руссо, С. Русової, Г. Песталотці, С. Рубінштейна, В. Сухомлинського та ін. Питаннями створення та організації розвивального середовища в ДНЗ займалися С. В. Зворигіна, С. Л. Новосьолова, Л. А. Парамонова, А. П. Усова та ін.

С. І. Тихеева сказала: «Немає такої сторони виховання, що розуміється в цілому, на яку середовище не чинило б впливу, немає здатності, що не перебувала б у прямій залежності від безпосередньо навколишнього конкретного світу дитини». Однією з перших звернула увагу на проблему розвивального середовища М. Монтесорі - видатний італійський науковець. Вона вважала найважливішою передумовою розкриття дитиною внутрішнього потенціалу вільну самостійну діяльність у створеному педагогом просторово - предметному середовищі [4]. Проблема розвивального середовища досліджував німецький вчений Р. Штайнер. Він виступав проти готових іграшок. У дитячих садках більшої користі матимуть іграшки виготовлені власноруч, такі іграшки не нав'язують дитині готового образу, а дозволяють творити його під час гри. Французький педагог С. Френе також вважає довідкою дитини важливою умовою ефективної підготовки її до майбутнього самостійного життя.

Розвивальне середовище - це сукупність речей, виробів, елементів устаткування, що оточують дитину і декоративного убрання створеного середовища, яке складається з певних предметів та пристроїв та їх комплексів. Воно спонукає до гри, формує уяву, розвиває мислення, пам'ять [2]. Поняття «розвивальне середовище» було введено Дж. Равеном. «У такому середовищі, - за словами Дж. Равена, - люди мають можливість прагнути до цілей, які їх цікавлять, і у процесі їх досягнення розвивати свою компетентність». Розвивальне середовище для дитини - простір дитинства - простір широких можливостей, де створені максимальні умови для розвитку та саморозвитку дитини.

Здійснюючи діяльність в даному напрямку, ми дійшли до висновку, що дитині дошкільного віку цікавіше все пізнавати самостійно, практичним шляхом, переносячи своє життя в казку, долаючи штучно створені дорослим перешкоди, опановуючи попутно не тільки чіткими математичними вміннями, а й пізнаючи навколишній світ. Дошкільне дитинство - це період активного пізнання навколишнього світу дитиною, наше завдання, як педагогів, організувати цей процес та оптимізувати його. Постаючи посередником між дитиною і оточенням, дорослий має пам'ятати: він не пасивний спостерігач, а активний партнер, який організовує предметне середовище і ігрову діяльність дитини. Без активної, діяльної участі дорослого в ознайомленні із «секретами» в цілому та із «секретами» іграшки, навіть найкращі, здатні викликати в дитини лише одноманітні примітивні дії, що надалі можуть зафіксуватися, а отже, не сприятимуть розвитку дитини. Дитина залучається до активних дій з предметами, а дорослий показує їй нові способи гри, заохочуючи наслідування і власні дії малюка. Розвиваючи знакову функцію свідомості, дорослий називає дії словом. Під час занять важливо, щоб дитина переживала позитивні емоції. Головною умовою будь-якої діяльності є її особистісна значущість для дитини.

Не варто заціклюватись лише на ігровій кімнаті, варто враховувати математичну цінність діянки у дворі садочка. Велику виховну та навчальну цінність несуть ігри з піском, водою та снігом. Особливо на заняттях з ознайомлення з вимірюванням, орієнтуванні в просторі відносно себе та ін.. У групових кімнатах дошкільного навчального закладу є різноманітні іграшки й матеріали, які підходять для дітей згідно їхнього віку. Важливою умовою є те, що іграшок і предметів має бути кілька, аби не одна дитина могла гратися ними, а декілька.

Можна виділити такі принципи організації розвивального математичного середовища:

- принцип контакту (предмети у ігровій кімнаті повинні бути доступні дітям, щоб дитина могла до них дотягнутись і пізнати через дотик);
- творчості та активності (надзвичайно корисні іграшки, що є образно не закінченими, з відсутністю різних елементів);
- багатофункціональності (предмети з якими дитина може не тільки гратися, а й навчатись);
- трансформування;
- стимуляції (дане середовище повинно викликати інтерес та стимулювати до його пізнання);
- традиційності (дотримання традицій своєї країни. Прикладом є традиційна іграшка мотрійка та лялька-мотанка) [1].

Важлива вимога до організації розвивального математичного середовища - дотримання відповідності віковим потребам дітей. Водночас варто зважати і на санітарно-гігієнічні норми, а також вимоги техніки безпеки. Слід пам'ятати, що діти швидко ростуть та розвиваються та «вдосконалюються», а отже, і середовище, що їх оточує теж повинне постійно змінюватись. Успішність впливу розвивального математичного середовища на розвиток логіко-математичних уявлень у дитини обумовлено її активністю в цьому середовищі. Середовище повинне виступати суб'єктом цього розвитку.

Вплив розвивального математичного середовища на розвиток математичних уявлень дуже великий. Під математичним розвитком дошкільників, на думку А. А. Столяра, слід розуміти «зрушення і зміни пізнавальної діяльності особистості, які відбуваються в результаті формування математичних уявлень і пов'язаних з ними логічних операцій. З точки зору К. Й. Щербакової - це «якісні зміни у формах пізнавальної активності дитини, які відбуваються в результаті формування математичних уявлень і пов'язаних з ними логічних операцій» [3].

Розвивальне математичне середовище у ДНЗ стимулює пізнавальну, рухову і іншу активність дітей і сприяє формуванню та розвитку логіко-математичної компетентності кожної дитини в цілому. Організація розвивального середовища має забезпечувати дитині відчуття психологічної захищеності, допомагати розвитку у дошкільнят творчих здібностей та самостійності.

Висновок. Отже, розвиток дитини залежить від того, як її виховують, як організовано її виховання, де і в якому оточенні вона зростає. Завдяки правильно організованому розвивальному математичному середовищу вихователь може розв'язати конкретні освітні завдання, які були висвітлені у програмі, розвивати допитливість, творчість, комунікативні здібності та ін.

Список використаних джерел та літератури.

1. Наливайко М. Формування розвивального середовища як однієї з передумов розвитку особистості /М. Наливайко//Дитячий садок. - 2012.- №21.- 23.- 100с.

2. Тихоненко Т. Формування сенсомоторних здібностей у дітей дошкільного віку/Т.Тихоненко//Дитячий садок. - 2012. - № 33. - 42с.
3. Формирование элементарных математических представлений у дошкольников./ Под. ред. А.А. Столяра. - М., 1988. – 303с.
4. Монтессорі М. Помоги мне сделать это самому [Електронний ресурс]: http://samlib.ru/l/lebedew_andrej_wiktorowich/montessory.shtml